[1] זאת תורת העולה היא הרי אלו שלשה מיעוטין ואיבעית אימא עדיין אני אומר לא מצית מוקמת לה כר' יהודה דקתני רוב קהל שחטאו ב"ד מביאין על ידיהן פר ואי רבי יהודה האמר צבור הוא דמייתי ב"ד לא דתנן [א] רבי יהודה אומר שבעה שבטים שחטאו מביאין ז' פרים ורב נחמן אמר שמואל זו דברי ר"מ אבל חכמי' אומרי' יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב מאי ר"מ ומאי רבנן דתניא הורו ועשו רבי מאיר פוטר וחכמים מחייבין מאן עשו אילימא ב"ד מ"ט דרבנן דמחייבי והתניא יכול הורו ב"ד ועשו ב"ד יכול יהו חייבין ת"ל הקהל ועשו [ב] [א] מעשה תלוי בקהל והוראה תלויה בב"ד אלא הורו ב"ד ועשו רוב קהל מאי טעמא דר' מאיר דפוטר אלא לאו הורו ב"ד ועשו מיעוט קהל ובהא קמיפלגי מר סבר יחיד שעשה בהוראת בית דין פטור ומר סבר יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב אמר רב פפא דכולי עלמא יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור אלא ב"ד משלים לרוב צבור קמיפלגי מ"ס ב"ד משלים לרוב צבור ומ"ס [ב] אין ב"ד משלים לרוב צבור ואיבעית אימא הורו ב"ד ועשו רובו של קהל [ג] ומאן חכמים רבי שמעון היא דאמר צבור מייתי וב"ד מייתי ואיבעית אימא שבט שעשה בהוראת בית דינו [ד] ומאן חכמי' רבי יהודה היא דתניא שבט שעשה בהוראת בית דינו אותו השבט חייב ואב"א כגון שחטאו ששה והן רובו של קהל או שבעה אע"פ שאינן רובו של קהל ומתניתין מני ר' שמעון בן אלעזר היא דתניא [ה] רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו [ג] חטאו ששה והן רובו של קהל או שבעה אע"פ שאינן רובו של קהל חייבין אמר רב אסי [ד] ובהוראה הלך אחר רוב יושבי ארץ ישראל שנאמר [2] ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים לפני ה' אלהינו שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום מכדי כתיב וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים למה לי שמע מינה [ה] הני הוא דאיקרי קהל אבל הנך לא איקרי קהל פשיטא מרובין ונתמעטו היינו פלוגתא דרבי שמעון ורבנן מועטין ונתרבו מאי מי פליגי רבי שמעון ורבנן ר"ש דאזיל בתר ידיעה מחייב ורבנן דאזלי [ו] בתר חטאת פטרי [ו] [או לא] מאי ותיסברא אימור דשמעת ליה לר"ש דאזיל אף בתר ידיעה [היכי דהוי ידיעה וחטאה בחיוב] ידיעה דלא חטאה מי שמעת ליה דא"כ לייתי כי השתא אלא ר"ש חטאה וידיעה בעי איבעיא להו הורו ב"ד חלב מותר ועשו מיעוט הקהל וחזרו ב"ד בהן והורו ועשו מיעוט אחר מהו כיון דשתי ידיעות נינהו לא מצטרף או דלמא כיון דאידי ואידי חלב הוא מצטרף ואם תמצא לומר כיון דאידי ואידי חלב הוא מצטרף מיעוט בחלב שעל גבי [ז] הקבה ומיעוט בחלב שעל גבי דקין מהו הכא ודאי כיון דבתרי קראי קאתי לא מצטרף או דלמא כיון דאידי ואידי חלב הוא מצטרף ואת"ל שם חלב הוא ומצטרף מיעוט בחלב ומיעוט בדם מהו הכא ודאי (כיון) דתרי איסורי נינהו [ח] [וכיון דאין איסורן שוה] לא מצטרף או דלמא כיון [ט] (דאיסורן שוה) דקרבנן שוה מצטרף ואת"ל כיון (דאיסורן שוה) דקרבנן שוה מצטרף מיעוט בחלב ומיעוט בעבודת כוכבים מהו הכא ודאי אין איסורן שוה ואין קרבנן שוה [ז] או דלמא כיון דאידי ואידי כרת הוא מצטרף תיקו איבעיא להו הורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיעוט הקהל ומת אותו ב"ד ועמד ב"ד אחר וחזרו והורו ועשו מיעוט אחר אליב' דמ"ד ב"ד מייתי לא תיבעי לך דהא ליתנהו אלא כי תיבעי לך אליבא דמ"ד צבור מייתי מאי צבור הא קאי

או

זאת תורת העולה היא העולה. זאת היא העולה הרי אלו שלשה מיעוטי חד פרט לנשחטה בלילה וחד פרט לנספך דמה וחד פרט ליציאת דמה חוץ לקלעים שאם עלתה על גבי המזבח תרד דלא הויא עולה חשובה והכי נמי מפרש במסכת נדה בפרק יוצא דופן (דף מ.): **ז' שבטים.** דהוו רוב שבטים מביאים שבעה פרים דקסבר ר' יהודה דשבט א' איקרי קהל [ה:] והן מביאין ולא ב"ד [ד:]: **הוראה תלויה בב"ד.** דכתיב ונעלם דבר [י] דהיינו שהורו לעבור מעיני הקהל דהיינו ב"ד: **ב"ד משלים לרוב צבור.** דעשו עם מעט צבור והשלימו לרוב צבור: [כ] **[צבור מייתי].** ור' מאיר פוטר צבור דהא קא מייתי ב"ד כדאמרי' לקמן [ה.] רבי מאיר אומר שבעה שבטים שחטאו בית דין מביאין עליהם פר והן פטורין [ל]. ואי קשיא הא אמרי' בכל התורה אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות והיכי אמרי' אלו ג' מיעוטין דממעטינן אותם בירושלמי [מ] מפרש ה"מ היכא דליכא אלא ב' מעוטין אבל הכא דאיכא ג' מיעוטין בזה אחר זה בחד קרא כולהו אתו למעט וכן בל"ב מדות מצאתי: **אותו השבט חייב.** להביא פר דקסבר שבט אחד אקרי קהל: **רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו.** של ר' מאיר. והא מתניתא מפרש לקמן [נ]: **אמר רב אסי ובהוראה.** דקיי"ל כי הורו ב"ד ועשו רוב קהל על פיהם שמביאים פר: **הלך אחר רוב יושבי' בארץ ישראל.** דאותם שבחוצה לארץ אינן מן המנין ולא אותן דמנחל מצרים ולחוץ דחוצה לארץ היא: **פשיטא מרובין ונתמעטו.** כגון שהורו ב"ד ועשו רוב קהל על פיהם דנתחייבו להביא פר ולא הספיקו להביא פר עד שנתמעטו שמתו מקצתן היינו פלוגתא דר' שמעון ורבנן דתנן (לקמן י.) חטא כהן משוח ונשיא עד שלא נתמנו דהיו חייבים להביא כשבה או שעירה ולא הספיקו להביא עד שנתמנו הרי הן כהדיוטות ונחייבם להביא כשבה או שעירה כבתחלה הכא נמי חייבין פר כבתחלה רבי שמעון אומר וכו' הכא נמי אם נודע להם עד שלא נתמעטו חייבין להביא פר אבל אם נודע להן משנתמעטו פטורין: **מועטין ונתרבו מאי.** כגון שהורו בית דין ועשו מיעוט קהל על פיהם דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור ומתו מקצתן של רוב קהל ונתרבו אלו ולאחר שנתרבו נודע להם שחטאו דהכי מועטין ונתרבו לא דמי ממש לחטאו עד שלא נתמנו דמועטין כי חטאו בהוראה לאו בני קרבן נינהו דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור אבל כי חטאו כהן משיח ונשיא עד שלא נתמנו נעשו בני קרבן ומחייבי לאתויי כשבה או שעירה אבל מרובין ונתמעטו דמי ממש לחטאו עד שלא נתמנו דהא מרובין כי חטאו בני קרבן נינהו ואמטו להכי קאמר במרובין ונתמעטו דהוי פלוגתא דר"ש ורבנן אבל במועטין ונתרבו איבעיא לן אי דמי לפלוגתא דר' שמעון ורבנן אי לא מי אמרי' ר"ש דבתר ידיעה אזיל דאמר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין כבתחלה הכא נמי מחייב דכי אתיידע להו בחיובא אתיידע להו דכי נתרבו אתיידע להו ומביאין פר ורבנן דבתר חטאה אזלי דאמרי הרי אלו כהדיוטות הואיל וחטאו כי לא נתמנו הכא נמי אזלי בתר חטאה וכי חטאו אכתי מועטין היו ופטורין דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור: **ותסברא אימור דשמעת ליה לר"ש דאזיל אף בתר ידיעה.** דאמר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין היכא דהוי ידיעה וחטאה בחיוב: **כי השתא.** דלהוי כי חטאו משנתמנו דלייתי פר ואמאי קתני משנתמנו פטורין אלא מדקתני פטור ש"מ דר"ש חטאה וידיעה בעי בחיובא ומועטין ונתרבו לדברי הכל פטורין דכי חטאו בפטור חטאו דיחיד שעשה בהוראת בית דין פטור: **או דלמא כיון.** דחלב שם אחד הוא דבין חלב המכסה את הקרב ובין חלב המכסה את הדקין שם אחד הוא שחלב סתם איקרו: **כיון דתרי איסורי נינהו.** דחלב אינו שוה בכל דחלב חיה מותר: **או דלמא כיון.** דאילו צבור אכלי האי חלב והאי דם שלא בהוראה בשגגת מעשה מייתו כל חד וחד אי בעו כשבה מייתו אי בעו שעירה מייתו דמצי אשווי קרבנם השתא נמי כי עשו בהוראה מצטרפי: **ומיעוט בתרא בעבודת כוכבים.** קרבנם שעירה ולא כשבה:

או

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

תוספות

אית ספרים דגרסי דתנן ר' יהודה אומר י"ב שבטים שחטאו מביאין י"ב פרים וכן נראה דהכי תנן ברישא דמתני' ובתר הכי תני ו' שבטים כו' ולא שביק רישא דמתניתין למנקט סיפא: **ר"מ סבר** יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור. תימה מאי דוחקי' לכך דלמא ר"מ ס"ל דדוקא יחיד שעשה חייב אבל שנים ושלשה שעשו פטורים ולית ליה ברייתא דועדיין אני אומר כו' דבלא"ה לית ליה דברייתא אית לה יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב ור"מ אית ליה דפטור ומיהו כיון דלא מצינו תנא דמחלק בין א' לשנים דחיק למימר הכי: **קהל גדול מלבוא חמת.** אע"ג דד"ת מדברי קבלה לא ילפינן הא הוי גילוי מילתא בעלמא: **מועטין ונתרבו מאי.** פרש"י (בעלמא) [בעיין] דהני לאו בני קרבן כמו משיח ונשיא אבל מרובין ונתמעטו כבר הוו בני קרבן. ולא נהירא דאפי' מרובין ונתמעטו כי נתמעטו לאו בני קרבן נינהו אם לא דבתר חטאה אזלינן אבל התם תרוייהו בני קרבן נינהו אלא מש"ה מבעיא ליה במועטין ונתרבו דאיכא למימר דאפי' ר"ש מודה דפטור כדפי' ואזיל: **הורו ב"ד שחלב המכסה את הקרב כו'.** תימה דאמרי' לקמן (ד.) אין ב"ד חייבין עד שיורו בדבר שאין הצדוקין מודין ובשלמא חלב שעל הדקין דאתי מריבוי' (חולין מט) ניחא דאין הצדוקין מודין בו אלא חלב המכסה את הקרב וכן דם מאי איכא למימר מיהו לפי התוספ' דמכילתין ניחא דתנא לקיים מצות חייבין כיצד יש חלב ודם בתורה אבל אין חייבין אלא על הקרב לשלמים. ואע"ג דדם חיה נאסר. שמא הצדוקים אומרים דגם הוא קרב: **וחזרו והורו** שדם מותר. הא דקתני כה"ג דמשמע דוקא משום שידעו בינתים שטעו בחלב דהא אפי' לא ידעו נמי מצי למבעי כדקאמר משום דשני מינים הם דם שוה בכל ולא חלב אלא נקטי' אגב אחריני. והא דלא פשיט מההוא דלעיל עד שיהיו כולן בשגגה אחת. דהכא כיון דתליא בב"ד הוי שגגה אחת: **והורו שעבודת כוכבים מותרת.** צ"ע מה יביאו כיון שאין קרבנותיהן שוין אם יביאו קרבן עבודת כוכבים וגם דחלב או לא וגם צ"ע אי דוקא מיבעיא דמעיקרא הוי מיעוט וכן בסוף אבל אי הוי רובו בסוף לא איצטרכי למיעוטא שיתכפר בפר דההוא מיעוטא. א"ד ל"ש אבל הא ודאי אי הוי מתחלה רובא ולבסוף מיעוטא אין מיעוט מצטרף לרובא כיון שכבר נתחייבו רובא בקרבן: **אלא כי תיבעי לך כו'.** צ"ע אי הוי מצי למבעיא נמי למ"ד ב"ד מייתי אם מתו מיעוט צבור הראשונים ולא נודע כי אם אל אלו החיים מי אמרי' ב"ד [חייבי'] דמ"מ הם הורו שלא כדת או לא והא דנקיט מת ב"ד ולא נקיט הורו ב"ד אחר דלא אפשר כי אם בסנהדרי גדולה:

מסורת הש"ס

א) לקמן ה., ב) [שם], ג) [עירובין פג. וש"נ], ד) [לקמן ה:], ה) [שם ע"ש תוספתא פ"א], ו) גי' ב"ש, ז) [לפמ"ש רש"י ד"ה או דלמא וכו' מוכח דגרסתו הקרב, ח) רש"א, ט) ומ"ז, י) [ויקרא ד], כ) ועי' רש"א, ל) [עי' גליון הש"ס לרע"א], מ) [הוריות פ"א ה"א], נ) [דף ה.],

◆

תורה אור השלם

1. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו ב

2. וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָעֵת הַהִיא אֶת הֶחָג וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מִלְּבוֹא חֲמָת עַד נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם: מלכים א ח סה

◆

מוסף רש"י

זאת תורת העולה היא. זאת היא העולה הרי אלו ג' מיעוטין, לפי שבא המקרא הזה ללמדנו על הפסולין שעלו למזבח דלא ירדו, דילפינן מעולה על מוקדה על המזבח כל הלילה, מעלה על מוקדה תהא שם כל הלילה, לפיכך מיעט לך בו ג' מיעוטין למעט ג' פסולין (זבחים כז:) וכתב רחמנא זאת דמשמע מיעוטא כלומר זאת אם עלתה לא תרד אבל אחרת אע"פ שעלתה תרד, וכתיב היא דמשמע מיעוטא, וכתיב העולה דמשמע העולה עולה כשרה ולא פסולה, והני תלתא מיעוטי ממעטי הני תלתא פסולי (נדה מ. וכעי"ז זבחים שם) זאת מיעוטא והיא מיעוטא וה"א דהעולה מיעוטא, דמשמע העולה המיוחדת, כשרה ולא פסולה, למעוטי הני פסולין שאפילו עלו ירדו, דלא תימא כל הנוגע במזבח לכל פסולין אתא (זבחים פד.).

◆

תוספות הרא"ש

מעשה יהו פטורים שהרי ב"ד מביאין פר בהוראה והם פטורים ת"ל מעם הארץ ואפי' רובו דמחייבי בשגגת מעשה. ומתוך זה משמע דמעוטא בשגגת מעשה פשיטא לן דמחייבי משום דאין ב"ד מביאין עליהן והם עצמם חייבים דיחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב וכי היכי דמחייבי בהורא' ה"נ מחייבי בשגגת מעשה דאית לן לאוקמי קרא במיעוט הקהל משום דאשכחן בה קרבן זה בין בשגגת מעשה בין בהעלם דבר ומש"ה מהדר ארובא לחיובא ואי כדקאמרת לא הם ולא ב"ד א"כ מאי אולמי' דמיעוט דפשוט לן דחייבין בשגגת מעשה טפי מרוב דקמהדר ארובא (וחישבנהו) [לחייבנהו] אדרבה איפכא מסתברא דטפי אית לן לאוקמי חיובא דשגגת מעשה ברוב קהל שחטאו לחיוב כל א' וא' כשבה או שעירה שכן מצינו שחפץ הקב"ה בכפרתם שנתן להם כפרה בהעלם דבר [אבל מיעוט] שאין ב"ד מביאין עליהן פר והן פטורין [גם] בשגגת מעשה יהיו פטורין אלא ודאי מדפשיטא ליה לתנא דמיעוט בשגגת מעשה חייבין וקמהדר ארובא אלמא יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב וכי היכי דמיעוט מחייבין בהעלם דבר כל א' כשבה או שעירה ה"נ בשגגת מעשה גרידא [וא"ת] לאו ממיעוט בהוראה קמא ליה לתנא כי היכי דתקשי לך כיון דמיעוט בהוראה פטורין אשתכח דאכתי לא נפקא לן דמחייבו מיעוט בשגגת מעשה גרידתא ואדמהדר ארובא דליחייבא אשגגת מעשה גרידתא נהדר ברישא אמיעוטא דליחייבי בשגגת מעשה ולבסוף נהדר ארובא לחיובי בשגגת מעשה אלא מיעוט בשגגת מעשה מקרא נפקא ליה לתנא כדקתני תנא מעיקרא בהדיא אין לי אלא אחד שעשה שנים שעשאו או ג' שעשאו יכול יהו פטורים ת"ל מעם הארץ והכי איתברר לן דמיעוט בשגגת מעשה לאו ממיעוט בהוראה קמא ליה לתנא אלא מקרא בהדיא הוא דקמא ליה והאי דקאמר בתר הכי עדיין אני אומר מיעוט הקהל שחטאו בשגגת מעשה חייבין שאין [ב"ד] מביאין על ידיהם פר בהוראה לאו למימר דמהכי נפקא ליה לתנא אלא משום דכיון דנפקי ליה לתנא מרובים דחייבים בשגגת מעשה גרידתא מקרא בהדיא כדקתני ת"ל מעם הארץ ואפי' (בא) מרובים קא בעי למידק השתא אהני מרובין דאתרבי לחיובי מקרא אי במיעוט הקהל בלחוד או אפילו ברוב הקהל והיינו דקאמר ועדיין אני אומר אע"פ שריבה הכתוב מרובים לחיובא עדיין אני אומר שלא ריבה הכתוב מרובים [אלא] בזמן שהם מיעוט הקהל שהרי הם ראוים להתרבות לחיובא בשגגת מעשה שכן אין מביאין ע"י פר בהוראה וחייבין הם (הא) אבל רוב הקהל לא מרבין ליה לחיוב שהרי ב"ד מביאין פר ע"י והם פטורין וכי היכי דפטרי בהוראה פטרי בשגגת מעשה ת"ל מעם הארץ ואפי' רובא וכולה במשמע [אה"נ] והאי דפריך מאי אולמיה דמיעוט מרובא ה"פ מדניחא ליה לאוקמי מרובין דרבי קרא במיעוט דקהל משום דאין ב"ד מביאין פר ע"י אלמא פשיטא ליה דהם חייבין דאי לאו הכי מאי אולמיה דמיעוט מרוב ולפי מה שהבנתי דברי רש"י ז"ל לא קשיא מידי לפירושו וקרובין דבריו. ומיהו הא קשיא לן מאן האי תנא דקאמר (צבור) [ב"ד] מביאין פר ע"י והם פטורין ר"מ הוא (לקמן דף ה.) ואיהו הוא דאית ליה בשבת פרק המצניע (דף צג.) יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור וכן אמר רב נחמן לקמן וצ"ל דהאי תנא סבר כר"מ בחדא ופליג עליו בחדא: ואב"א עדיין אני אומר לא מצית לאוקמיה כר' יהודה וכו' ואידך (בתרא) [ברייתא] רבי יהודא היא דסתם סיפרא ר' יהודה היא: לא דכ"ע יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור. ה"ה דהוה מצי למימר דכ"ע סברי חייב אלא דניחא ליה למימר דכולהו סברי כמתניתין ועוד דר"מ אית ליה בפרק המצניע דיחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור: ר"א בר שמעון אומר משמו חטאו ששה והם רובו של קהל. ירושלמי אמר ר"א לא אמר אלא ששה שהם רוב הא ה' אע"פ שהם רובא פטורין אמר ר' יוסי בר בון מתני' אמרה כן מחצית שבטים ובלבד רוב אוכלוסין ודכוותה מחצית אוכלוסין ובלבד

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פי"ג מהל' שגגות הל' א סמג עשין ריז:
יד ב מיי' שם פי"ג הל' ב סמג שם:
טו ג מיי' שם הל' ב ופי"ב הל' א:
טז ד ה מיי' שם פי"ג הלכה ב סמג שם:
יז ו מיי' שם הל' ג סמג שם:
יח ז מיי' שם הלכה ד ועי' בהשגות וכ"מ:

◆

רבינו חננאל

נתחלף לו חלב בשומן ואכלו דשגגתו אינה בדבר שהותר על פיהן. דשומן מעיקרא שרי וקאי: מלתא דפשיטא ליה לרבא מבעיא ליה לרמי בר חמא דבעי הורו ב"ד שחלב מותר ונתחלף חלב בשומן ואכלו מהו. פי' לדעת האי תנא: אמר רבא ת"ש דתנן הלך היחיד ועשה שוגג על פיהם. שוגג על פיהם למה לי. לאו לאתויי הורו ב"ד שחלב מותר ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו דפטור ודחינן דלמא הכי קאמר שוגג על פיהם הוא דפטור אבל נתחלף לו חלב בשומן ואכלו חייב. אית דאמרי אמר רבא ת"ש הלך יחיד ועשה שוגג על פיהם פטור מאי לאו שוגג על פיהם פטור הא נתחלף לו חלב בשומן ואכלו חייב. ודחינן דלמא הכי קאמר והלך יחיד ועשה דמשמע הדבר שהורו כגון שהתירו החלב והלך ואכלו או שוגג [או] על פיהם. דודאי לאתויי הך תני ליה. ס"א ועשה או שוגג [או] על פיהם בפלוגתא הורו בית דין שחלב מותר ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו רב אמר פטור (ושמואל) [ור"י] אמר חייב פי' לדעת תנא דמתניתין ומותבינן אר' יוחנן מהא דתניא בספרא ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ. מעם הארץ פרט למומר. פי' שאם חטא בשוגג אינו מביא קרבן. דכל עבירה שהתירה אדם לעצמו נקרא עליה מומר. עכשיו אם היה זה נהוג לאכול חלב במזיד ואכלו פעם אחת בשוגג אינו חייב להביא ותניא בתוספתא האוכל שקצים הרי זה מומר [כו'] עד ר' יוסי ב"ר יהודה אומר אף הלובש כלאים ר' שמעון בן יוסי אומר משום ר' שמעון מה ת"ל אשר לא תעשינה השב מידיעתו. פירוש אם ידוע שאילו הודיעו אדם כשהיה אוכל החלב חלב הוא זה כי היה פורש אותו יביא קרבן על שגגתו יצא מומר שאינו שב מידיעתו פי' הכי קרי בי' ר"ש אשר לא תעשינה. כלומר נפש שאין עושה בדעתה חייבת והאי דנתחלף לו חלב בשומן אילו נאמר לו חלב הוא זה לא היה פורש דבחזקת היתר הוא החלב בעיניו דהא התירוהו לו ב"ד וכל זה מפורש בפרק ג' מזה המסכת. אמר רב פפא קסבר ר' יוחנן דכיון דאילו נודע לב"ד כי אסור הוא היו חוזרין מהוראתו ומחזירין אותו

◆

תוספות הרא"ש (המשך)

רוב השבטים: פשיטא מרובים ונמעטו פלוגתא ר"ש ורבנן דתנן חטאו עד שלא נתמנו ונתמנו הרי הם כהדיוטות אלמא אזלינן בתר חטא כי אשתני מחיוב לחיוב וה"נ כי אשתנו מחיוב לפטור הכי אי סברי רבנן יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור ואי סברי חייב ה"נ אשתנאי מחיוב לחיוב ואזלינן בתר מעיקרא: מועטין ונתרבו מאי. פי' רש"י ז"ל הא דמבעיא לן במיעוטין ונתרבו משום דלא דמי ממש לחטאו עד שלא נתמנו דמועטין כי חטאו בהוראה לאו בני קרבן נינהו לאתויי כשבה או שעירה אבל מרובין ונתמעטו דמו ממש לחטאו עד שלא נמנו דהכא מרובין כי חטאו בני קרבן נינהו. ואי רבנן דהכא סברי כרבנן דר' יהודה דלעיל דאמרי יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב ליכא לפרושי הכי וא"נ סברי כר' יהודה דפטור יחיד שעשה בהוראת ב"ד נראה להרמ"ה ז"ל דלא מסתבר לפלוגי בין נשתנה מפטור לחיוב ובין מחיוב לחיוב הלכך ליכא לספוקי בהא אליבא דרבנן וכ"ש אליביה דר"ש דכיון דאפי' כי נשתנו מחיוב לחיוב פטור כ"ש מפטור (לפטור) [לחיוב] ופי' דקאמר מועטין ונתרבו מאי ידע להך טעמא דקאמר במסקנא ולמבדק להו לרבנן דבי רב הוא דקאמר וכשטעו לומר בהא נמי פליגי אמר להם האמת ותסברא אימור שמעת ליה לר"ש דאזיל בתר ידיעה דחטא וידיעה בחד חיובא קא בעי ולכך פטור כי נודע להם משנתמנו דאי בידיעה לחוד סגי ליה ליבעי כדהשתא משיח פר ונשיא שעיר אלא ודאי תרווייהו בעי הלכך מודה ר"ש דפטור וכ"ש לרבנן דאזלי בתר מעיקרא דפטור מפר העלם דבר וגם מכשבה או שעירה אי סברי כר' יהודה דפטור יחיד שעשה בהוראת ב"ד ואי סברי כרבנן דמחייבי יחיד שעשה בהוראת ב"ד פליגי ר"ש ורבנן במועטין ונתרבו דלרבנן דאזלי בתר מעיקרא מייתי כשבה או שעירה כדין מועטין ולר"ש פטרי אף אם נודע להן מתחילה דר"ש סבר יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור והא דמשמע לישנא דתלמודא דלא פליגי כלל משום דעיקר הך סוגיא בחיובא דפר העלם דבר מיירי ובהא [לא] פליגי ועוד דבפלוגתא דחיובא דכשבה או שעירה אינו נכנס במחלוקת דר"ש ורבנן דחטאו עד שלא נתמנו דהא אפי' נודע להם עד שלא נתרבו דאיכא ידיעה וחטאה בהדדי פוטר ר"ש: כיון דמתרי קראי נפקא. דחלב שעל הקיבה דאקשת' נפקא לן בחולין פרק אלו טריפות (דף מט) מאת החלב המכסה את הקרב וחלב שעל גבי הדקין דריש ר' עקיבא התם מאת כל החלב אשר על הקרב: או דלמא כיון דאיסורן שוין. דתרווייהו איסור אכילה וקרבן שוה דעל [שתיהן] מביאין צבור פר העלם דבר: (אבל שאר עבירה) [חלב ועבודת כוכבים] אין איסורן שוה שזה באכילה וזה בעבודה ואין קרבן שוה דעל חלב מביאין צבור פר חטאת ועל (שאר) [עבודת כוכבים] פר לעולה ושעיר לחטאת ואנחנו הוה מצי' להבליע עוד ואת"ל ולימא הכי מיעוט בחלב ומיעוט בדם הכא ודאי כיון דב' איסורי הוי לא מצרפי או דלמא כיון דאיסורן שוה מצטרפין ואת"ל כיון דאיסורן שוה מצטרפין מיעוט בחלב ומיעוט בעריות מהו כיון דאין איסורן שוה לא מצטרפי א"ד כיון דקרבנם שוה מצטרפין [ואת"ל כיון דקרבנן שוה מצטרפין] מיעוט בעריות ומיעוט בעבודת כוכבים שאין קרבנן שוה מהו הכא ודאי הא אין קרבנן [שוה] א"ד כיון דאידי ואידי כרת נינהו מצטרפין: **איבעיא** להו הורו ב"ד שחלב מותר ועשו מיעוט קהל. פי' את"ל חלב וחלב מצטרפין ה"מ בחד בי דינא אבל בתרי בי דינא לא או דלמא לא שנא: